

ตัวอย่างรูปแบบการออกแบบการเรียนรู้แบบย้อนกลับ (Backward Design)

หน้าปกของหน่วยการเรียนรู้

ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ดอกไม้สีขาว **ระดับชั้น** ประถมศึกษาปีที่ ๕
กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย
คำสำคัญ ดอกไม้สีขาว เสียงกู่ องค์ประกอบของเรื่องสั้น บริบท เศรษฐกิจพอเพียง คุณลักษณะอันพึงประสงค์
ออกแบบโดย คุณครูพจนา พรหมวิทักษ์ **เวลา** ๘ ชั่วโมง
โรงเรียน วัดเมธังกราวาส อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

จุดมุ่งหมายการเรียนรู้และสาระโดยสรุปของหน่วยการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้นี้นักเรียนจะได้ใช้ทักษะการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์ในการศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบและประโยชน์ของเรื่องสั้น ตลอดจนการตีความหมาย การสร้างความเข้าใจในเรื่องจากบริบท รวมทั้งการนำแนวคิดที่ได้จากการอ่านเนื้อเรื่องไปเชื่อมโยงกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา และสามารถนำไปประพฤติปฏิบัติได้จริงในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้ นักเรียนจะได้ผลิตชิ้นงานเพื่อวัดประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้รายขอในรูปแบบการเปรียบเทียบวิถีชีวิตของคนในชนบท กับคนในเมืองใหญ่ การบันทึกลักษณะนิสัยประจำวันของตนเอง การทำแผนพับแนะนำการดำรงชีพตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และแผนการประพฤติปฏิบัติตนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา

สภาพการณ์ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้: มีแบบการเรียนรู้ครบทั้ง 3 ขั้นตอน

มีพิมพ์เขียวสำหรับการประเมิน Performance task แต่ละอัน

มีพิมพ์เขียวเกณฑ์การวัดประเมินผลแบบรูปรีด มีรายการสื่อประกอบการเรียนรู้

มีคำชี้แจงสำหรับนักเรียนและครู

การจัดการเรียนรู้ตามที่ได้รับคำชี้แนะ สิ่งที่ต้องดำเนินการต่อตามคำแนะนำ

สถานะ นำเสนอร่างวันที่..... แก้ไขปรับปรุงวันที่.....

ให้เพื่อนตรวจสอบ ตรวจสอบเนื้อหา ทดลองใช้ อนุมัติ จัดเก็บ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดเป้าหมายหลักของการเรียนรู้

วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (Established Goals)

มาตรฐาน ท.๑.๑ ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาและสร้าง
วิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

๑. อ่านและเข้าใจความหมายของคำ ประโยคและข้อความ อ่านคล่องและอ่านเร็ว
๒. ใช้บริบทช่วยความเข้าใจ ถ้อยคำ สำนวนและเนื้อเรื่องที่อ่านได้เหมาะสม
๓. นำข้อคิดและคุณค่าที่ได้จากการอ่านไปใช้ในชีวิตจริง

มาตรฐาน ท ๒.๑ ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความและเขียนเรื่องราวใน
รูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศ และรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

๑. การปลูกฝังนิสัยรักการเขียน โดยการจดบันทึกจากการสังเกต จากการอ่าน จากประสบการณ์
อย่างสม่ำเสมอ

ความรู้ความเข้าใจที่ต้องการให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ (Understandings)

นักเรียนจะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ (สาระการเรียนรู้)

๑. องค์ประกอบ และประโยชน์ของเรื่องสั้น รวมทั้งเทคนิคการอ่านคล่อง อ่านเร็วโดยใช้บริบท
ช่วยในการตีความ
๒. ความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การรู้จักเสียสละ การแสดงความรักความห่วงใยต่อเพื่อน และ
ความเป็นมิตรแท้ระหว่างตัวละครที่ชื่อ “แก้ว” กับ “ปัด”
๓. การสะท้อนภาพชีวิตความเป็นอยู่ และวัฒนธรรมในการใช้สรรพนาม “กู” “มึง” แทนการใช้ชื่อ
เรียกตัวเอง และเพื่อนที่สนิทกันของชาวบ้านในชนบท ในเรื่องสั้น “เสียงกู่”
๔. การใช้บริบทช่วยในการตีความ ความหมายของคำในเรื่อง “เสียงกู่” เช่นคำว่า “ฉัน” หรือ
“ตะวัน” และ “ดอกไม้สีขาว”
๕. การดำรงชีวิตอยู่บนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
๖. การปลูกฝังนิสัยของตนเองให้เป็นคนที่มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักการเสียสละ มีความรักและ
ความห่วงใยให้กับผู้อื่น

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดเป้าหมายหลักของการเรียนรู้ (ต่อ)

คำถามสำคัญสำหรับการเรียนรู้ (Essential Questions)

๑. นักเรียนคิดว่าการอ่านหนังสือหรือเรื่องสั้นต่างๆ มีประโยชน์หรือไม่ อย่างไร
๒. นักเรียนคิดว่าองค์ประกอบที่สำคัญของเรื่องสั้นมีอะไรบ้าง และถ้าจะให้นักเรียนสามารถทำความเข้าใจเนื้อเรื่องได้อย่างรวดเร็วและอ่านได้อย่างคล่องแคล่ว นักเรียนควรใช้วิธีการใด
๓. จากเรื่อง “ดอกไม้สีขาว” นักเรียนได้เรียนรู้อะไรบ้าง นักเรียนคิดว่า “ฉัน” ในเรื่องเป็นใคร และนักเรียนคิดว่า “หล้า” เป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องของการรักการอ่านหรือไม่ เพราะเหตุใด
๔. สภาพชีวิตในชนบทของแก้ว กับ ปืด ในเรื่อง “เสียงกู่” มีความเหมือนหรือแตกต่างจากชีวิตของคนที่อาศัยอยู่ในเมืองใหญ่อย่างไร คุณลักษณะใดบ้างของตัวละครที่นักเรียนควรเอาแบบอย่าง
๕. นักเรียนคิดว่าการดำรงชีวิตของแก้วและปืดตั้งอยู่บนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงหรือไม่ เพราะอะไร
๖. นักเรียนคิดว่าคุณลักษณะอันพึงประสงค์ข้อใดของตัวละครที่ตรงกับตามความต้องการของสถานศึกษา นักเรียนมีคุณลักษณะดังกล่าวหรือไม่ นักเรียนทราบได้อย่างไร

ความรู้และทักษะที่ต้องการให้เกิดตามจุดมุ่งหมายหลักของการเรียนรู้ (Knowledge & Skills)

นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ

- องค์ประกอบ และประโยชน์ของเรื่องสั้น
- การตีความหมายโดยใช้บริบทในการอ่าน ซึ่งจะช่วยทำให้สามารถทำความเข้าใจเนื้อเรื่องได้อย่างรวดเร็ว
- ตระหนัก เห็นคุณค่า เรื่องสั้นเรื่อง “เสียงกู่” ที่ให้ข้อคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนที่ย้ายอยู่ในชนบท ตั้งอยู่บนพื้นฐานแนวคิดทางด้านเศรษฐกิจพอเพียง ความมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การเสียสละ ความรักใคร่ห่วงใยซึ่งกันและกัน รวมทั้งวัฒนธรรมพื้นบ้านที่ใช้สรรพนาม “กู” “มึง” แทนตัวเองในการสนทนา
- คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา

นักเรียนมีความสามารถในการ

- อ่านและทำความเข้าใจคำ ประโยคและข้อความในเนื้อเรื่องดอกไม้สีขาวได้อย่างคล่องแคล่ว และรวดเร็ว
- ใช้บริบทเป็นพื้นฐานในการอ่านตีความเพื่อสร้างความเข้าใจในเนื้อเรื่องที่อ่านได้
- คิดวิเคราะห์ เขียนเปรียบเทียบวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนในชนบทกับคนในชุมชนเมือง
- นำข้อคิดเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตจริง รวมทั้งสามารถเขียนบันทึกประจำวันการปรับปรุงพฤติกรรมของตนเองตามแนวคิดดังกล่าวได้
- ปฏิบัติตนตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษาได้

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดวิธีการวัดประเมินผลการเรียนรู้

หลักฐานที่แสดงพฤติกรรมการเรียนรู้และความคิดรวบยอดของผู้เรียน (Performance Task)

- งานเขียนเปรียบเทียบวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนในชนบทกับคนที่อาศัยอยู่ในเมืองใหญ่
- แผ่นพับแนะนำการดำรงชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติตามข้อคิดที่ได้จากเรื่องสั้น “เสียงกู่” เพื่อแนะนำเพื่อน และสมาชิกในครอบครัว
- แผนการประพจน์ปฏิบัติตนให้เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามความต้องการของสถานศึกษา

การวัดประเมินผลย่อย

- ถาม-ตอบความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบของเรื่องสั้น เทคนิคการอ่านอย่างคล่องแคล่วและรวดเร็ว ประโยชน์ของการอ่านเรื่องสั้น และการใช้บริบทช่วยในการตีความเพื่อสร้างความเข้าใจในการอ่าน
- สังเกตจากการอ่านออกเสียงเนื้อเรื่อง “ดอกไม้สีขาว” ของนักเรียนเพื่อดูความคล่องแคล่วในการอ่าน
- ทดสอบย่อยเพื่อวัดความรู้ความเข้าใจของนักเรียนที่ได้จากการอ่านเรื่อง “ดอกไม้สีขาว” และ “เสียงกู่”
- ประเมินบันทึกประจำวันของนักเรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกถึงลักษณะนิสัยที่ตรงกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ตรงกับความต้องการของสถานศึกษา

การประเมินตนเองและสะท้อนผลการเรียนรู้ของผู้เรียน (Self-Assessment)

ให้ผู้เรียนประเมินชิ้นงานของตนเอง (Self-Assessment) ซึ่งได้แก่

- งานเขียนเปรียบเทียบวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนในชนบทกับคนที่อาศัยอยู่ในเมืองใหญ่
 - แผ่นพับแนะนำการดำรงชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติตามข้อคิดที่ได้จากเรื่องสั้น “เสียงกู่” เพื่อแนะนำเพื่อน และสมาชิกในครอบครัว
 - แผนการประพจน์ปฏิบัติตนให้เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามความต้องการของสถานศึกษา
- เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สะท้อนความพึงพอใจในชิ้นงานทุกชิ้นที่ตนเองผลิตขึ้น รวมทั้งเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้การประเมินเพื่อศึกษาถึงจุดเด่นและจุดด้อยของชิ้นงานแต่ละชิ้น เพื่อการพัฒนาปรับปรุงให้งานของตนเองดีขึ้นต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดกิจกรรมและสร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้

กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค WHERETO

๑. ครูนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการใช้คำถามสำคัญ (W-Where to go, What to learn) สอบถามนักเรียน ทั้งนี้ เพื่อเป็นการประเมินในขั้นเริ่มต้นว่า นักเรียนมีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะเรียนในหน่วยการเรียนรู้เรื่อง “ดอกไม้สีขาว” มากน้อยเพียงใด อีกทั้งยังเท่ากับเป็นการแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ให้นักเรียนได้รับทราบ และเป็นการดึงความสนใจ (H- Hook & Hold) ของผู้เรียนได้อีกด้วย ในขั้นตอนนี้ นักเรียนจะมีโอกาสได้อภิปราย แลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่กำลังจะได้เรียน และครูผู้สอนก็สามารถที่จะทราบได้ว่าควรจะเริ่มต้นบทเรียน ณ จุดใด
๒. ครูถามคำถามเพื่อดึงและคงความสนใจของนักเรียน เช่น “นักเรียนรู้จักหรือเคยอ่านเรื่องสั้นอะไรบ้าง เนื้อเรื่องโดยสรุปเป็นอย่างไร นักเรียนได้ข้อคิดอะไรจากเรื่องที่อ่าน” หรือ “นักเรียนคิดว่านักเรียนเป็นคนดีหรือไม่ เพราะอะไร และอะไรคือเครื่องบ่งชี้ของการเป็นคนดีอย่างที่นักเรียนกล่าว”
๓. นักเรียนเล่าถึงเรื่องสั้นที่นักเรียนเคยอ่านแล้วมีความประทับใจ แล้วช่วยกันวิเคราะห์ถึงสิ่งที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของเรื่องสั้นนั้น ๆ รวมทั้งสิ่งที่ทำให้เรื่องสั้นดังกล่าวสร้างความประทับใจให้กับตัวของนักเรียน ตลอดจนประโยชน์ที่ได้รับ
๔. นักเรียนจดบันทึกประจำวันลักษณะนิสัยประจำตัวของตนเอง และวิธีการประพฤติปฏิบัติตนต่อพ่อ แม่ ผู้ปกครอง ญาติ พี่น้อง และเพื่อนอย่างต่อเนื่องเป็นเวลา ๔ สัปดาห์
๕. ครูแบ่งเนื้อหาเรื่อง “ดอกไม้สีขาว” และเรื่องสั้น “เสียงกู่” ออกเป็น ๔ ตอน แล้วให้นักเรียนอ่านออกเสียง เพื่อทำความเข้าใจเนื้อเรื่องพร้อมกันทีละตอน โดยในระหว่างที่อ่าน นักเรียนจะต้องช่วยกันเดา ความหมายของคำ หรือประโยคจากบริบทที่ได้จากเนื้อเรื่อง เช่น ดีความหมายของคำว่า “ฉันทัน” “ตะวัน” “ดอกไม้สีขาว” เป็นต้น และในระหว่างการดำเนินกิจกรรมในขั้นตอนนี้ ครูผู้สอนจะต้องทำการประเมินความสามารถในการอ่านคำ ข้อความ และประโยคต่าง ๆ ของนักเรียนว่า สามารถอ่านได้อย่างรวดเร็ว คล่องแคล่ว และมีความเข้าใจ ชำบชึ้งในเรื่องที่อ่านหรือไม่ อย่างไร
๖. นักเรียนช่วยกันสรุปใจความสำคัญของเนื้อเรื่อง ข้อคิดและคติเตือนใจที่ได้จากการอ่าน รวมทั้งวิถีชีวิตความเป็นอยู่และวัฒนธรรมพื้นบ้าน การใช้คำสรรพนามเรียกขานของคนในชนบท การเชื่อมโยงวิถีชีวิตของชาวชนบทเข้ากับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง
๗. ครูถามคำถามเพื่อประเมินความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนเกี่ยวกับองค์ประกอบของเรื่องสั้น เทคนิคการอ่านอย่างคล่องแคล่วและรวดเร็ว ประโยชน์ของการอ่านเรื่องสั้น และการใช้บริบทช่วยในการตีความ เพื่อสร้างความเข้าใจในการอ่าน
๘. นักเรียนเขียนสรุปเปรียบเทียบวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนชนบทกับคนที่อาศัยอยู่ในเมืองใหญ่ พร้อมทั้งประเมินคุณภาพชิ้นงาน ความพึงพอใจ จุดเด่น จุดด้อยของชิ้นงานที่ตนเองผลิตก่อนนำเสนอครูผู้สอน

๙. นักเรียนและครูร่วมสนทนากันเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เป็นความต้องการของสถานศึกษา จากนั้นเชื่อมโยงว่ามีคุณลักษณะในข้อใดที่สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง และสมควรแก่การนำไปปฏิบัติในชีวิตจริง
๑๐. นักเรียนจัดทำแผนพับแนะนำเพื่อน และสมาชิกในครอบครัวเกี่ยวกับการดำรงชีพตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง และการดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างสันติตามข้อคิดที่ได้จากเรื่องสั้น “เสียงกู่” โดยชิ้นงานจะต้องแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการคิด ประยุกต์ วิเคราะห์ สร้างสรรค์ด้วย
๑๑. นักเรียนวิเคราะห์บันทึกประจำวันของตนเอง และพิจารณาว่าได้มีการพัฒนา ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและลักษณะนิสัยของตนเองให้ตรงตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษาแล้วหรือไม่ มีข้อใด หรือสิ่งใดที่ควรปรับปรุงเพิ่มเติม จากนั้นนักเรียนจัดทำแผนการประพฤติปฏิบัติตนเพื่อให้เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามความต้องการของสถานศึกษา
๑๒. ครูประเมิน และเก็บแผนการประพฤติปฏิบัติตนของนักเรียนไว้เป็นฐานข้อมูลในการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน ว่าได้มีการปรับเปลี่ยนไปตามแผนการที่ได้วางไว้หรือไม่ และใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพบปะกับผู้ปกครอง เพื่อประกอบการประเมินว่าผู้เรียนมีความตระหนัก เห็นคุณค่า และลงมือปฏิบัติเพื่อแสดงการเป็นผู้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง และตามความต้องการของสถานศึกษา
๑๓. ครูสรุปจบหน่วยการเรียนรู้ โดยให้นักเรียนประเมินลักษณะนิสัย และพฤติกรรมของตนเองว่าได้ใช้ความรู้ที่ได้เรียนไปแล้ว ไปปรับใช้จนเกิดเป็นนิสัย หรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ถาวรสืบต่อไปหรือไม่

เอกสารอ้างอิง

- Covey, S. R. (1989) *The Seven Habits of Highly Effective People: Powerful lessons in personal change*. New York: Free Press.
- McTighe, J. and Wiggins, G. (2004) *Understanding by Design: Professional Development Workbook*. Virginia: Association for Supervision and Curriculum Development (ASCD).
- Wiggins, G. and McTighe, J. (2006) *Understanding by Design*. (2nd ed.) New Jersey: Pearson Education, Inc.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง (2545) *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- _____ (2546) *การจัดสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____ (2550) *หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ชุด ภาษาเพื่อชีวิต: ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.